

UOT:631.173

İsrafil İsmayilov
“Aqroservis” ASC, professor
i.israfil@aqroservis.gov.az
Səlimə İsmayılova, b.ü.f.d.

TEXNİKADAN İSTİFADƏYƏ GÖRƏ İLLİK LİZİNQ ÖDƏNİŞİNİN MÜƏYYƏN EDİLMƏSİ METODİKASI

Hazırda texnikanın illik lizinq ödənişinin məbləği lizinq müddətinin hər ili üçün sabit olaraq müəyyən edilir. Texnikanın istismar müddəti artdıqca onun texniki resursu aşağı düşür, texniki vəziyyəti isə pisləşir. Bu halda sonrakı illərdə texnikadan istifadəyə görə illik ödəniş məbləğini ödəmək sahibkar üçün çətinləşir. Bu çatışmazlığı aradan qaldırmaq məqsədi ilə iqtisadi və mühəndis prinsiplərinə uyğun olaraq lizinq müddətində ödənişlərin diferensiallaşdırılmasını təmin edən düzəliş əmsalları təklif edilir.

Düzəliş əmsalının fiziki mahiyyəti texnikanın istismar müddətində köhnəlmə dinamikasına uyğun yüklənmə və lizinq ödənişlərini təmin edilməsinə əsaslanır. Müəyyən edilmişdir ki, traktor qararlaşmış optimal iş həcmi ilə yükləndikdə, yəni 644 saat işləyən traktorun xidmət ömrü nominal illik yüklənmə ilə müqayisədə 2,0-2,5 dəfə yüksək olur. Bu isə fermerə texnikanın uzun müddətli istifadəsi hesabına daha çox gəlir əldə etməyə imkan verir.

Məqsəd – texnika lizinqə verilərkən lizinq müddətində ödənişlərin diferensiallaşdırılmasını təmin edən düzəliş əmsallarının əsaslandırılmasıdır.

Metodologiya – məqalədə aqrar sahədə lizinq fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi, ümumi iqtisadi və mühəndislik metodikalardan istifadə edilmişdir.

Tədqiqatın nəticələri – lizinq ödənişlərinə diferensial düzəliş əmsallarının tətbiqi ilə kredit ödənişlərinin beş il müddətində tam ödənilməsi, sonrakı istismar illərində texniki resursun, etibarlılığın qorunmasının rəmin edilməsi və sahibkara əhəmiyyətli dərəcədə gəlir əldə etmək imkanının yaradılmasıdır.

Açar sözlər: texnika, lizinq ödənişi, xidmət ömrü, diferensial düzəliş əmsalı, iş həcmi, aqrotexniki əməliyyatlar

Giriş

Respublikada kənd təsərrüfatı texnikasının lizinqə verilməsi xidməti geniş yayılmışdır. 2018-ci ilə kimi respublikada kənd təsərrüfatı texnikasının lizinqə verilməsi ilə “Aqrolizinq” ASC məşğul olurdusa 2019-cü ildən sonra aqrar sahədə lizinq fəaliyyəti təkmilləşdirilmiş, şəbəkəsi genişləndirilmiş, lizinq prosedurları sadələşdirilmiş və daha da əlçatanlıq təmin edilmişdir. “Kənd təsərrüfatına dövlət dəstəyinin və aqrar sahədə lizinq fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 19 dekabr 2018-ci il tarixli, 413 nömrəli fərmanı və bu Fərmanla təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyinin vəsaitindən istifadə Qaydasına əsasən kənd təsərrüfatı texnikası lizinq yolu ilə satışı üçün ilkin ödəniş texnikanın qiymətləndirmə nəticəsində müəyyən edilən satış dəyərinin minimum 20 faizi həcmində müəyyən edilir. İdxal edilən texnikanın gömrük dəyərinin, yerli istehsal məhsulu olan texnikanın isə qiymətləndirmə nəticəsində müəyyən edilən dəyərinin 40 faizi həcmində güzəşt tətbiq edilir və bu güzəşt məbləği Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsindən bunun üçün Agentliyə ayrılmış vəsait hesabına

müvəkkil kredit təşkilatları vasitəsilə ödənilir. Texnikanın dəyərinin qalan hissəsini isə 5 il müddətinə müvəkkil kredit təşkilatları tərəfindən Qayda ilə müəyyən edilmiş şərtlər daxilində kreditləşdirirlər. Bu baxımdan texnikanın 5 il müddətində sahibkar texnikanın dəyərini tam ödəməlidir [1].

Respublikada özəl aqrotexniki servis strukturunun yaradılması günün tələbidir. Fermer tərəfindən texnikanın lizinq yolu ilə və ya fərdi qaydada alınması belə strukturların yaradılmasını gündəmə gətirir. Lakin rayonlarda, kəndlərdə texnikanın sayı artdıqca fermerlərin sifarişi əsasında yerinə yetirilən aqrotexniki xidmətlərə görə ödənişlərin məbləğinin də tənzimlənməsi zərurəti yaranır. Odur ki, bu məqalə texnikadan istifadəyə görə illik ödəniş məbləğinin və təşkilədcilərinin elmi əsaslarla müəyyən edilməsi metodikasının işlənməsinə həsr edilmişdir.

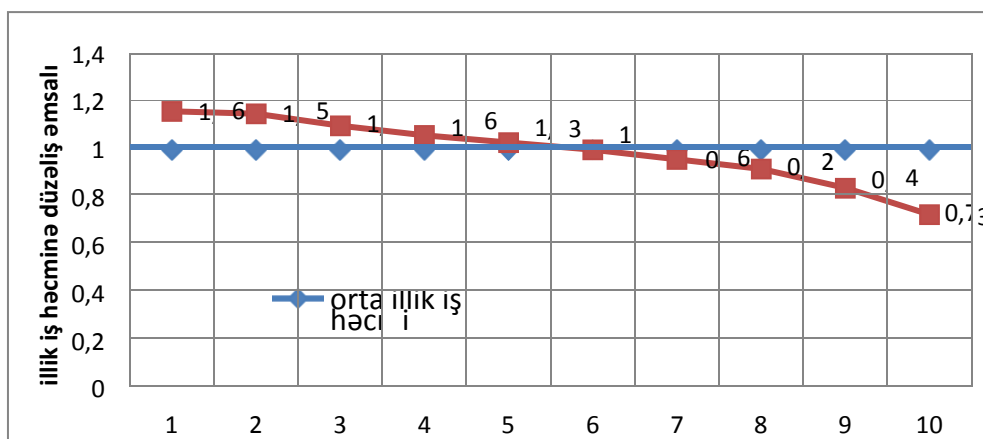
Material və metodika

Hər bir texnika üçün fərdi istifadə müqaviləsi bağlanarkən istifadəyə görə ödənilməli olan məbləğ müqavilədə qeyd edilməlidir. Texnikaya görə ödəniş məbləği müəyyənləşdirilərkən hansı göstəricilər nəzərə alınmalıdır. İlk növbədə texnikanın balans dəyəri (B_d , man) yəni satış qiyməti, texnikanın markası, istehsal olunduğu il, xidmət müddəti və illik normativ iş həcmi əsas götürülməlidir.

Mövcud normativ texniki sənədlərdə lizinq obyektı olan texnikanın xidmət müddətində lizinq ödənişləri ilə illik normativ iş həcmi arasında mütənəsibliyin olması qəbul edilir. Yəni texnikanın xidmət müddəti ərzində illik normativ iş həcmi ilə illik lizinq ödənişləri arasında uyğunluq olmalıdır. Normativ texniki sənədlərdə texnika növləri üzrə illik normativ iş həcmi orta illik iş həcminə və xidmət müddətindən asılı olaraq müəyyən edilmiş düzəliş əmsallarına görə təyin edilir [2].

Texnikanın xidmət müddətindən asılı olaraq illik iş həcminə düzəliş əmsallarının traktorlar üzrə dəyişməsinin qrafiki təsviri şəkl.1-də verilir.

Elmi ədəbiyyatlarda bu, texnikanın xidmət müddəti onun texniki resursu və qalıq dəyəri arasında sıx əlaqənin olması ilə izah edilir. Belə ki, texnikanın xidmət müddətinin artması onun texniki resursunun və qalıq dəyərinin azalmasına səbəb olur [3]. Lakin müəyyən edilmişdir ki, texnikanın il ərzində qərarlaşmış yüklənməsi onun xidmət ömrünün artmasına imkan verir [4].

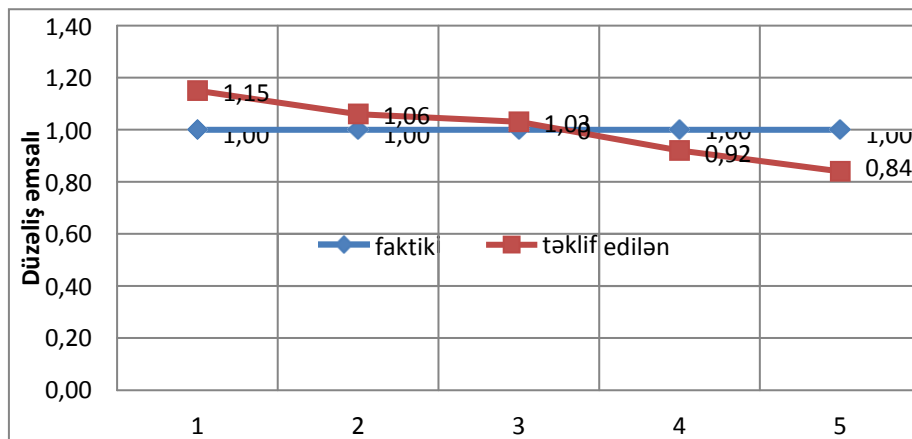

Şəkl. 1. Traktorlar üçün düzəliş əmsali nəzərə alınmaqla illik iş həcminin xidmət müddətindən asılı olaraq dəyişməsi

Göründüyü kimi orta illik iş həcmi xidmət müddətindən asılı olmayaraq sabit qalır. Texnikanın illik iş həcmi düzəliş əmsalları nəzərə alındıqda isə xidmət müddəti artdıqca illik iş həcmi azalır. Lakin texnikanın ilk 5-6 xidmət illəri üçün iş həcmi orta illik iş həcmindən çox planlaşdırılır. Bu mühəndislik nöqtəyi nəzərindən texnikanın ilk istismar illərində yüklənməsinin artırılmasına yol verilən ehtiyatın olduğunu göstərir. Sonrakı illərdə isə texnikanın illik iş həcmi azalması onun texniki vəziyyətinin və texniki imkanının getdikcə azalması ilə şərtləndirilir. Qeyd etmək lazımdır ki, orta illik iş həcmi dəyişmə əyrisi altında qalan sahə düzəliş əmsalının dəyişmə əyrisi altında qalan sahəyə bərabərdir. Bu isə texnikanın xidmət müddəti ərzində istismar illərindən asılı olaraq texniki potensialının xidmət ömründə düzgün paylanması və istifadəsini göstərir.

Nəzəri mülahizələr

Sahibkar isə texnikanın lizinqə alınmasına görə kredit borcunu ödəmək üçün texnikadan hər il istifadəsi zamanı müəyyən gəlir əldə etməlidir. Lizinqalan ilkin ödəniş və dövlətin verdiyi güzəşt nəzərə alındıqdan sonra texnikanın ilkin dəyərinin 40 faizi həcmində vəsaiti beş il müddətində müvəkkil banka ödəməklə geri qaytarmalıdır. İndiki halda müvəkkil banklar həmən məbləği beş ilə bərabər olmaqla bölür və lizinqalan həmən məbləği beş il ərzində ilbəlil ödəyir. Burada bir məsləni nəzərdən qaçıрмаq olmaz. Texnika istifadə edildikcə onun texniki potensialı azalır və texniki cəhətdən tez-tez xarabolmaların baş verməsi müşahidə edilir. Başqa sözlə texnika işlədikcə onun texniki vəziyyəti pisləşir. Bu o deməkdir ki, texnika xidmət ömrünün sonrakı illərində texniki vəziyyəti pisləşdiyinə görə əvvəlki illərdə olduğu kimi məhsuldar olmayacaq, il ərzində iş günlərinin sayı azalacaq, texniki cəhətdən boşdayanmalar artacaq və illik qazancı da müvafiq olaraq azalacaqdır. Bu halda texnikanı lizinqə götürən fermerə, mexanizatora gəliri azaldığından banka olan kredit borclarını ödəməkdə çətinlik yaranacaq. Odur ki, məsələyə iqtisadi və mühəndis prinsipləri ilə yanaşaraq texnikanın illik ödənişlərinə düzəliş əmsalları nəzərə alınmaqla qaytarılması metodundan istifadəni təklif edirik. Kredit ödənişləri texnikanın dəyərinə edilən güzəliş əmsalları ilə müəyyən edilərsə kredit ödənişləri beş il müddətində tam ödənilə, texnikanın kredit müddətindən sonrakı illərdə etibarlılığı qoruna və sahibkar isə müəyyən gəlir əldə edə bilər. Texnikanın lizinq ödənişləri üçün diferensial düzəliş əmsallarının adı və təklif edilən halda dəyişməsi şəkil 2-də təsvir edilir.

Şəkil 2. 5 il müddətində lizinq ödənişləri üçün düzəliş əmsalının dəyişməsi

Məhz iş həcmnin xidmət müddətindən asılılıq xarakteri texnikanın operativ lizinq (istifadə) müqavilələrində nəzərdə tutulan illik, mövsümlük və aylıq ödəniş məbləğinin müəyyən edilməsində istifadə edilə bilər. Texnikanın xidmət ömründən asılı olaraq illik iş həcmnin dəyişmə xarakteri eyni ilə illik ödənişə də şamil edilə bilər. Çünki, texnikanın illik iş həcmi ilə il ərzində görülən işə görə ödəniş arasında identiklik mövcuddur. Texnikanın yerinə yetirdiyi kənd təsərrüfatı əməliyyatının dəyəri görülən işin həcminə (U_{a}, ha) və iş vahidinin qiymətinə ($q_{ha}, man/ha$) görə müəyyən edilir [4]:

$$V_u = U_{\text{a}} \cdot q_{ha}, \text{ man} \quad (1)$$

Fərdi sahibkarlar, özəl aqroservis müəsisələri, özəl təsərrüfatlar texnikanın yerinə yetirdiyi kənd təsərrüfatı əməliyyatlarının iş vahidinin qiymətini bazar qiymətləri əsasında müəyyən edirlər. Nəzərə alsaq ki, respublikada mövcud qanunvericiyə əsasən texnikanın lizinq yolu ilə satılması zamanı onun satış qiymətinin 40%-i həcmində dövlət tərəfindən güzəşt tətbiq edilir, onda iş vahidinin qiyməti müəyyənləşdirilərkən bu güzəşt nəzərə alınmalıdır.

Burada iş vahidinin qiymətinin süni şəkildə artırılması yol verilməzdir. Təklif edilən metodiki yanaşma, “Aqroservis” ASC-nin rayon bölmələrinin istifadəsində olan texnikaların istifadəsinə görə müəyyən edilmiş taariflər fərdi sahibkar texnikalarının xidmət qiymətlərinin aşağı salınması üçün rəqabət yaradan əsas amillərdir.

Məhz bu mülahizələr əsasında texnikanın xidmət ilindən asılı olaraq illik ödənişin məbləği texnikanın orta illik dəyərini, iş həcminə və xidmət müddətindən asılı olaraq illik iş həcminə, düzəliş əmsalına vurmaqla müəyyənləşdirilə bilər.

$$P_{il_i} = \frac{1}{X_{\text{ö}}} (B_d) d_{\text{a}_i} \quad (2)$$

burada P_{il_i} -texnikanın i -ci xidmət ilində istifadəyə görə ödənişin məbləğidir, man;

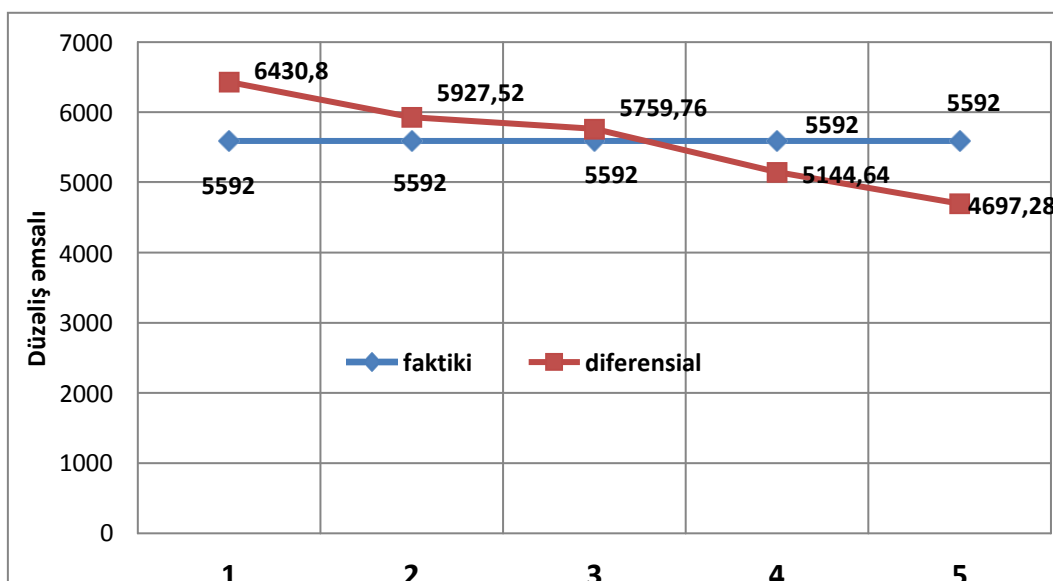
$X_{\text{ö}}$ -texnikanın normativ xidmət müddətidir, il;

B_d - texnikanın balans dəyəridir, man;

d_{a_i} - texnikanın illik iş həcmnin xidmət müddətindən asılı olaraq dəyişməsinə xarakterizə edən düzəliş əmsalıdır.

İşlənmiş metodika əsasında lizinqə götürülmüş balans dəyəri 69900 man olan traktorun 20 faiz ilkin ödənişi, dövlətin 40 faizlik güzəşti nəzərə alındıqdan sonra traktorun dəyərini qalan 40 faizlik hissəsi, yəni baxılan hal üçün 27960 manat vəsaitin traktorun lizinqdə olduğu 5 il üçün ödəniş məbləğinin istismar ilindən asılı olaraq dəyişmə qrafiki şəkl. 3-də verilir.

Şəkildə müqayisə üçün həmçinin traktorunun orta illik ödənişinin istismar illərinə görə sabit qalmaqda dəyişməsi də göstərilmişdir. Traktorun istismarının ilk illərində istismar ilinə görə ödəniş məbləği orta illik məbləğdən böyük olduğu görünür. İstismarın 3-cü ilində orta illik ödəniş məbləği ilə istismar ilinə görə ödəniş məbləği bərabərləşir. Sonrakı istismar illərində (4 və 5) isə illik ödəniş məbləği orta illik məbləğə nisbətən azalmağa başlayır. Qeyd edilməlidir ki, 3-cü istismar ilinə nəzərən illik ödənişlərin orta illik məbləğdən ümumi artıqlığı 3-cü ildən sonra olan ümumi azalmaya bərabərdir olduğundan traktorun istismar müddəti ərzində cəmi ödənişinin məbləği sabit qalacaqdır. Başqa sözlə, hər iki halda ümumi lizinq ödənişi 27960 man təşkil edir. Beşinci ildən sonra lizinq alan texnikanın kredit borcunu tam bağladıqdan sonra lizinq verən şirkət həmən texnikanı lizinq alanın şəxsi mülkiyyətinə verilməsibarədə sənədi fermerə təqdim edir.

Şəkil 3. Lizinqə verilmiş traktorunun illik ödənişinin ilk 5 istismar ilində dəyişməsi

Müzakirə

Texnika il ərzində sahibkar tərəfindən normativ texniki şərtlərə əməl edilməklə stabil yükləndikdə xidmət ömrü on il deyil daha çox ola bilər. Tədqiqatlar və təcrübə göstərir ki, traktorların xidmət ömrü bu halda 15-25 il arasında dəyişə bilər [4]. Texnikanın xidmət ömrünün normativ xidmət ömründən çox olması fermerə əlavə gəlir götürmək imkanı yaradır. Müəyyən edilmişdir ki, traktor qərarlaşmış optimal iş həcmi ilə yükləndikdə, yəni 644 saat işləyən traktorun xidmət ömrü nominal illik yüklənmə ilə müqayisədə 2,0-2,5 dəfə yüksək olur [5]. Deməli uyğun olaraq texniki hazırlıq əmsalını, texniki xidmət və təmirə dayanmaları nəzərə almaqla lizinqə alarkən fermerin texnikaya dəyərinin 60 faizi qədər ödədiyi vəsaitdən, yəni baxılan misalda 41940 manatdan daha çox vəsait qazandıra bilər.

Texnikanın xidmət ilindən asılı olaraq illik ödənişin məbləği necə formalaşır. Bu, texnika ilə yerinə yetirilən ayrı-ayrı texnoloji əməliyyatların həcmindən və həmin texnoloji əməliyyata görə iş vahidinin dəyərindən təyin edilir [5].

Texnikanın illik iş həcmi (U_{il} , ha) il ərzində yerinə yetirdiyi ayrı-ayrı kənd təsərrüfatı əməliyyatlarının həcmindən ($U_{ə}$, ha) cəmindən ibarətdir, yəni:

$$U_{il} = \sum_i^n U_{ə}, \text{ ha.} \quad (3)$$

Texnikanın il ərzində yerinə yetirdiyi aqrotexniki xidmətlərə görə topladığı vəsait (V_{il} , man) yerinə yetirilən texnoloji əməliyyatların həcminə ($U_{ə}$, ha) və iş vahidinin dəyərinə (q_{ha} , man/ha) görə aşağıdakı kimi təyin edilir:

$$V_{il} = \sum_i^n U_{ə} \cdot q_{ha, \text{man.}} \quad (4)$$

Beləliklə, j –ci növ texnikadan istifadəyə görə texnika sahibinə ödəniləcək məbləği ($P_{il, j}$, man/il) il ərzində texnikanın yerinə yetirdiyi aqrotexniki xidmətlərə görə topladığı vəsaitdən və əməliyyatların tarif qiymətində lizinq ödənişlərinin payına görə (h_{ha}) müəyyən olunur:

$$P_{il} = \sum_j^n U_{\Theta} \cdot h_{ha}, \text{ man/il}, \quad (5)$$

burada h_{ha} - operatorun əmək haqqı, təmir və texniki xidmət xərcləri, yanacaq-yağlama materiallarının xərci və başqa xərclər çıxıldıqdan sonra əməliyyatların hər hektarının yerinə yetirilməsinə görə tarif qiymətindəki hissədir.

Başqa sözlə

$$h_{ha} = q_{ha_i} - s_x, \text{ man/ha}, \quad (6)$$

burada s_x - əməliyyata görə tarif qiymətində bir hektara düşən operatorun əmək haqqı, təmir və texniki xidmət xərcləri, yanacaq-yağlama materiallarının xərci və başqa xərcləri nəzərdə tutur. Riyazi ifadəsi aşağıdakı kimi verilə bilər:

$$s_x = s_{\Theta} + s_{ttx} + s_{sym} + s_s, \text{ man/ha}, \quad (7)$$

burada s_{Θ} , s_{ttx} , s_{sym} , s_s - uyğun olaraq operatorun əmək haqqının, təmir və texniki xidmət xərclərinin, yanacaq-yağlama materiallarının xərcinin və başqa xərclərin bir hektara düşən xüsusu hissəsidir, man/ha.

Nəticə

1. Kənd təsərrüfatı texnikasının sahibkara, fermerə lizinqə verilməsi zamanı müvəkkil banka ödəniləcək illik ödənişlərin məbləğini iqtisadi və mühəndis prinsipləri ilə yanaşmaqla diferensiallaşdırın düzəliş əmsallarının tətbiq edilməsi metodikası məqsədəuyğundur.

2. Lizinq ödənişlərinə diferensial düzəliş əmsallarının tətbiqi ilə kredit ödənişləri beş il müddətində tam ödənilə, texnikanın kredit müddətindən sonrakı illərdə texniki resursu, etibarlığı qoruna və sahibkarın isə əhəmiyyətli dərəcədə gəlir əldə etmək imkanı yarana bilər.

3. Texnikanın xidmət ömrünün artması il ərzində qərarlaşmış həcmdə, yəni 644 moto-saat işləyən traktor texniki hazırlıq əmsalını, texniki xidmət və təmirə dayanmaları nəzərə almaqla daha çox vəsait qazandıra və əlavə gəlir əldə etməyə imkanı yaradır.

İSTİFADƏ OLUNMUŞ ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

1. “Kənd təsərrüfatına dövlət dəstəyinin və aqrar sahədə lizinq fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 19 dekabr 2018-ci il tarixli, 413 nömrəli fərmanı, Bakı, 2018. <http://e-qanun.az/framework/41022>
2. Справочник инженера-механика сельскохозяйственного производства// Нунгезер В.В., Лачуга Ю.Ф и др., Москва, 2011.
3. Черноиванов В.И. Не спешите расставаться с изношенной деталью// МТС, 2009, № 2, с.4-7.
4. Исмаилов И.И. Обоснования эффективных сроков службы машин в фермерских хозяйствах // Механизация и электрификация сельского хозяйства, Москва, 2001, №8, с. 23-24.
5. Исмаилов И.И. Обоснование межхозяйственного использования техники и функционирования обслуживающих предприятий в сельском хозяйстве. Монография, Баку, ЭЛМ, 2007, 328 с.

Исрафил Исмаилов
Салима Исмаилова

МЕТОДИКА ОПРЕДЕЛЕНИЯ РАЗМЕРА ГОДОВОЙ ЛИЗИНГОВОЙ ОПЛАТЫ ЗА ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНИКИ

Резюме

В настоящее время размер годовой арендной платы техники определяется одинаково для каждого года срока аренды. По мере увеличения срока службы техники уменьшается его технический ресурс и ухудшается техническое состояние. В этом случае предпринимателю сложно платить ежегодную арендную плату за использование техники в последующие годы. Для преодоления данного недостатка предложены поправочные коэффициенты, которые предусматривают дифференциацию платежей в период лизинга, в соответствии экономическим и инженерным принципам.

Физическая сущность поправочного коэффициента основана на загрузку техники в соответствии с динамикой ее износа в процессе эксплуатации и обеспечению лизинговых платежей техники. Установлено, что при годовой загрузке трактора в соответствии фиксированному оптимальному рабочему объему, т. е. при 644 часах работы, ресурс трактора, в 2,0-2,5 раза превышает срока службы, по сравнению с номинальной годовой нагрузкой. Это позволяет фермеру зарабатывать больше за счет длительного срока использования техники. Также разработана методика определения обязательств по операционному лизингу техники, на основе характера зависимости срока службы от объема нагрузки.

Цель – является обоснование поправочных коэффициентов, обеспечивающих дифференциацию платежей в период аренды техники.

Методология – в статье использованы общеэкономические и инженерные методики и методика совершенствования лизинговой деятельности в агропромышленном комплексе.

Результат исследования – является полное погашение платежей по кредитам арендаторам в течение пяти лет с применением дифференциальных поправочных коэффициентов, обеспечивающих поддержание технического ресурса, надежности в последующие годы эксплуатации и создание значительного предпринимательского дохода.

Ключевые слова: техника, арендная плата, срок службы, дифференциальный поправочный коэффициент, нагрузка, агротехнические операции

Prof. Dr. Israfil Ismayilov
Dos. Dr. Salima Ismayilova

METHODOLOGY FOR DETERMINING THE AMOUNT OF ANNUAL LEASING PAYMENTS FOR THE USE OF MACHINERY

Summary

Currently, the annual rent of machinery is determined equally for each year of the lease term. As the service life of machinery increases, its service life decreases and its technical condition deteriorates. In this case it is difficult for the entrepreneur to pay the annual rent for the use of equipment in subsequent years. To overcome this disadvantage, adjustment coefficients are proposed, which provide for differentiation of payments during the leasing period, in accordance with economic and engineering principles.

The essence of the adjustment coefficient is based on the load of machinery according to the dynamics of its depreciation in the process of operation and provision of the leasing payments of

machinery. It is set that at the annual loading of tractor in accordance with the fixed optimal work volume i.e. at 644 hours of work the life time of tractor is 2,0-2,5 times more than the life time of nominal annual load. This allows the farmer to earn more due to the long service life of machinery. The methodology for determining the obligations on the operational leasing of machinery, based on the nature of the dependence of the service life on the volume of the load is also developed.

Purpose of the research - this is the justification of correction coefficients that ensure the differentiation of payments during the rental period of equipment..

Methodology – The article uses general economic and engineering methods and methodology to improve leasing activities in the agroindustry.

Findings and practical significance of the study - it is the full repayment of payments on loans to tenants within five years with the use of differential correction coefficients that ensure the maintenance of technical resource, reliability in subsequent years of operation and the creation of significant entrepreneurial income.

Keywords: *machinery, lease payment, service life, differential adjustment coefficient, load, agrotechnical operations*